

#LapsenoikeuksienAjankohtaispäivä

#AvoinHallinto

Lasten näkemyksiä eskarista, koulusta ja oppimisesta

Erikoistutkija Terhi Tuukkanen, lapsiasiavaltuutetun toimisto

LAPSIASIAVALTUUTETTU
BARNOMBUDSMANNEN

MANNERHEIMIN
LASTENSUOJELULIITTO

Avoin
hallinto

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

**Leikkejä, kavereita ja mukavia
opettajia -
Lasten näkemyksiä eskarista,
koulusta ja oppimisesta**

**Terhi Tuukkanen
Erikoistutkija, lapsiasiavaltuutetun toimisto**

Lapsen oikeuksien ajankohtaispäivä 21.11.2024

Lähtökohtia

- Lasten näkemyksiä koulusta ja oppimisesta tutkitaan
  - säännöllisesti kansallisissa tiedonkeruissa (esim. Kouluterveyskysely, PISA, WHO-Koululaistutkimus)
  - lukuisissa yksittäisissä tutkimuksissa (esim. Tolonen, 2001; Paju, 2011; Kanste ym., 2017; Pekkarinen & Myllyniemi, 2017; Lakka, 2024)
- Tieto varsinkin pienten lasten näkemyksistä on edelleen rajallista.
- Taustatekijöiden yhteydestä lasten näkemyksiin ei vielä tiedetä riittävästi.

Olemme keränneet lasten näkemyksiä eskarista ja koulusta

- Lapsibarometrin avulla
  - Puhelinhaastattelututkimus eskari-ikäisille lapsille. Vastaajia noin 400.
  - Teemat: hyvä elämä 2020, turvallisuus 2022 ja eskari 2025
- Nuorten neuvonantajien tapaamisissa marraskuussa 2023 – helmikuussa 2024
  - Viiteen tapaamiseen osallistui 77 lasta/nuorta. Osallistujat 6-18-vuotiaita.
  - Paikkakunnat: Äänekoski, Tohmajärvi, Lapua, Joensuu, Lahti.

Mikä eskarissa on parasta?

Lähde:
Lapsibarometri
2020

Eskarissa on kivaa kun

”saa leikkiä kavereitten kaa”

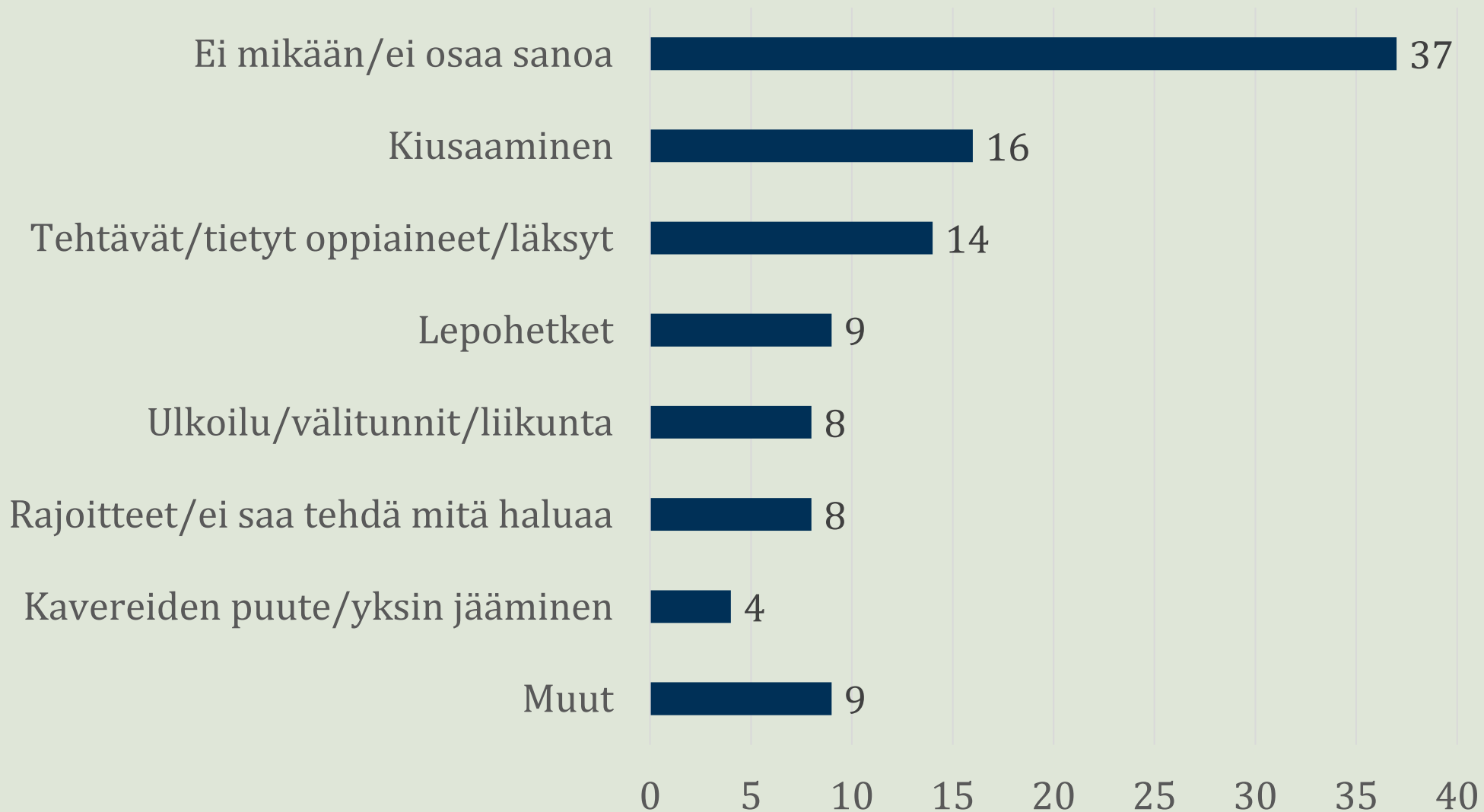

”saa potkii pallo maaliin,
jalkapalloo”

Lähde: Eskareiden tapaaminen
Äänekoskella 2023

Mikä eskarissa ei ole kivaa?

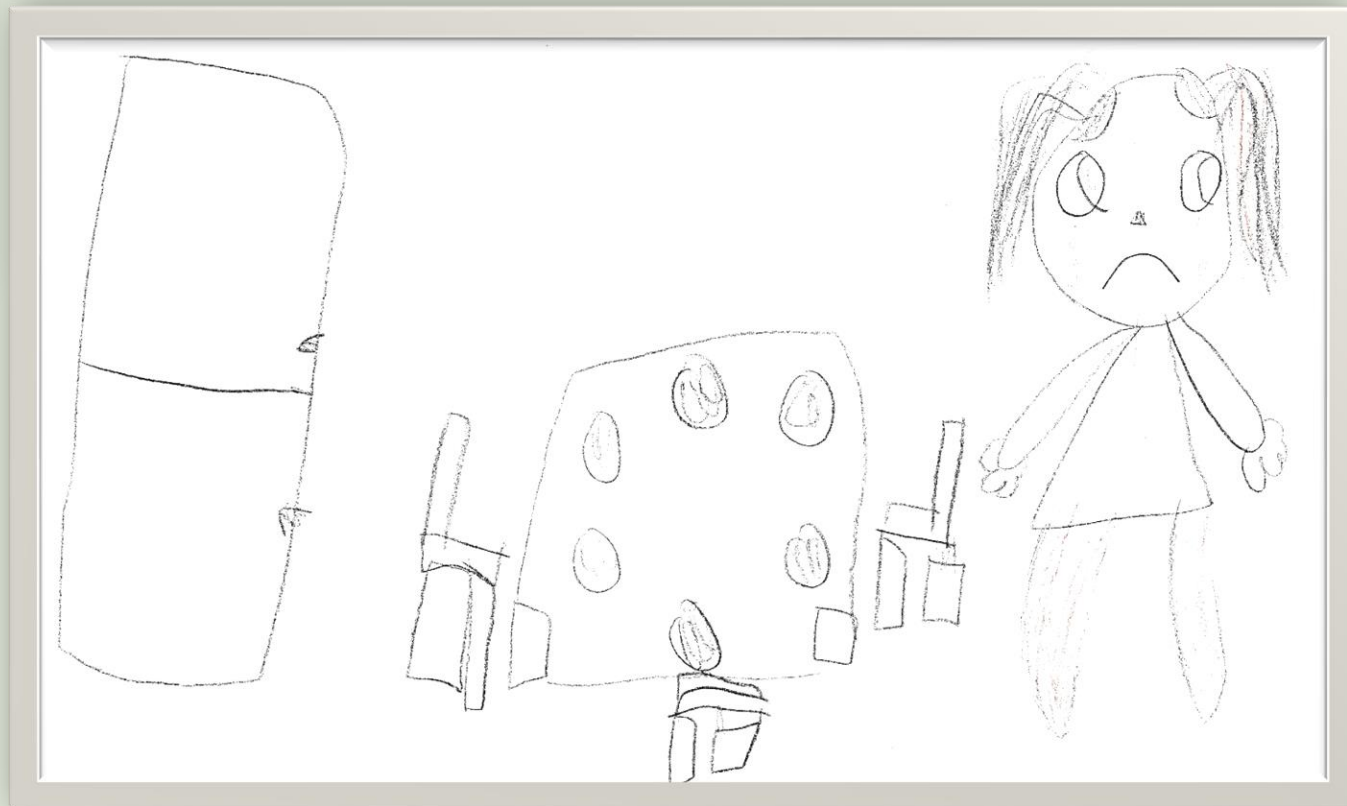
Lähde:
Lapsibarometri
2020

”oli hernekeittoa”

Eskarissa ei ole kivaa kun

**”yks poika silloin kun mä tulin tänne
ni se kiroili, sano mua tyhmäks
ruokalassa”**

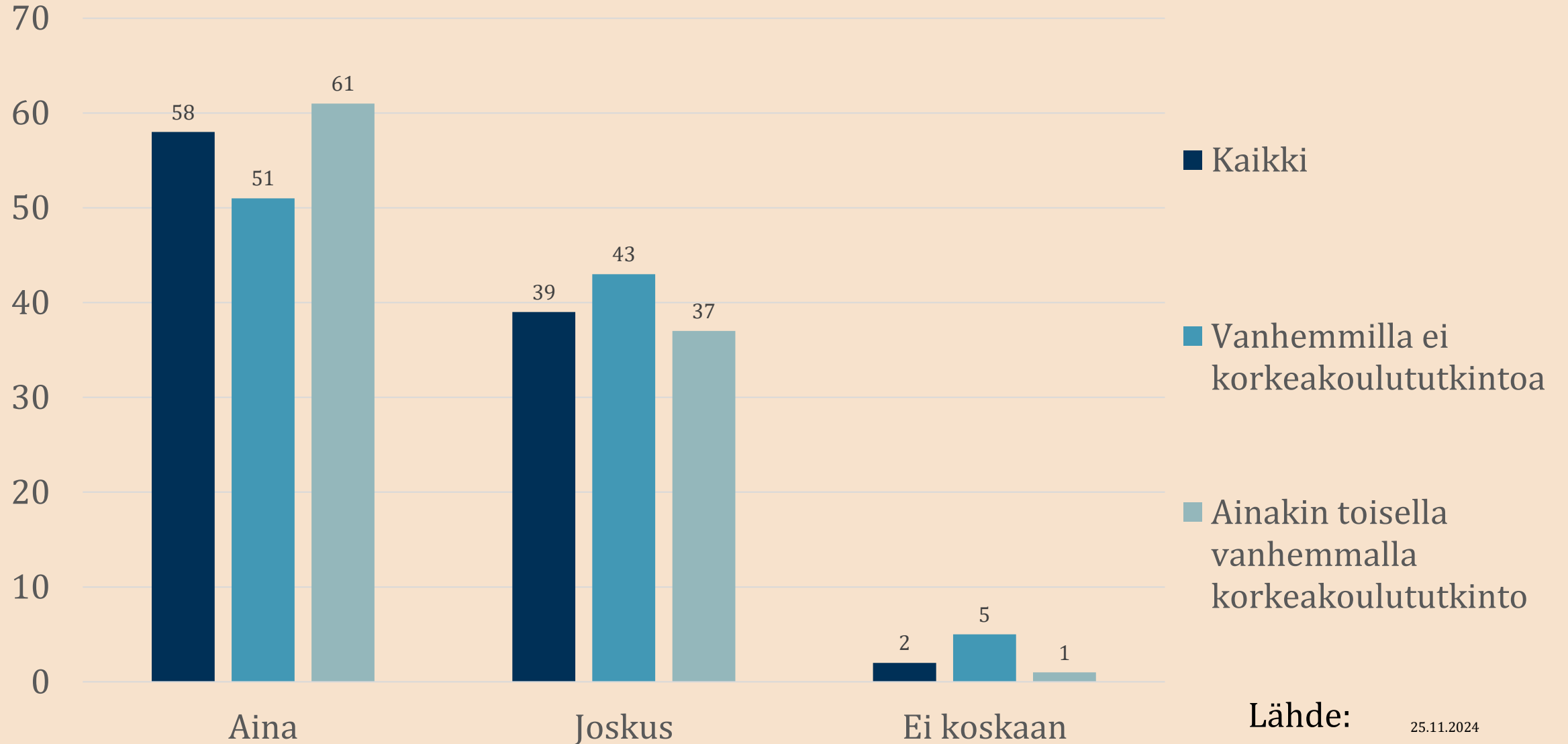

Pelottava hetki eskarissa

- Elina: Oi, onpas synkkä kuva. Mitä siinä tapahtuu?
- Lapsi: Mä oon pimeessä.
- Elina: Joudutko sä eskarissa oleen pimeessä?
- Lapsi: Kyllä joudun.
- Elina: Millon?
- Lapsi: Sillon kun ollaan nukkumassa.

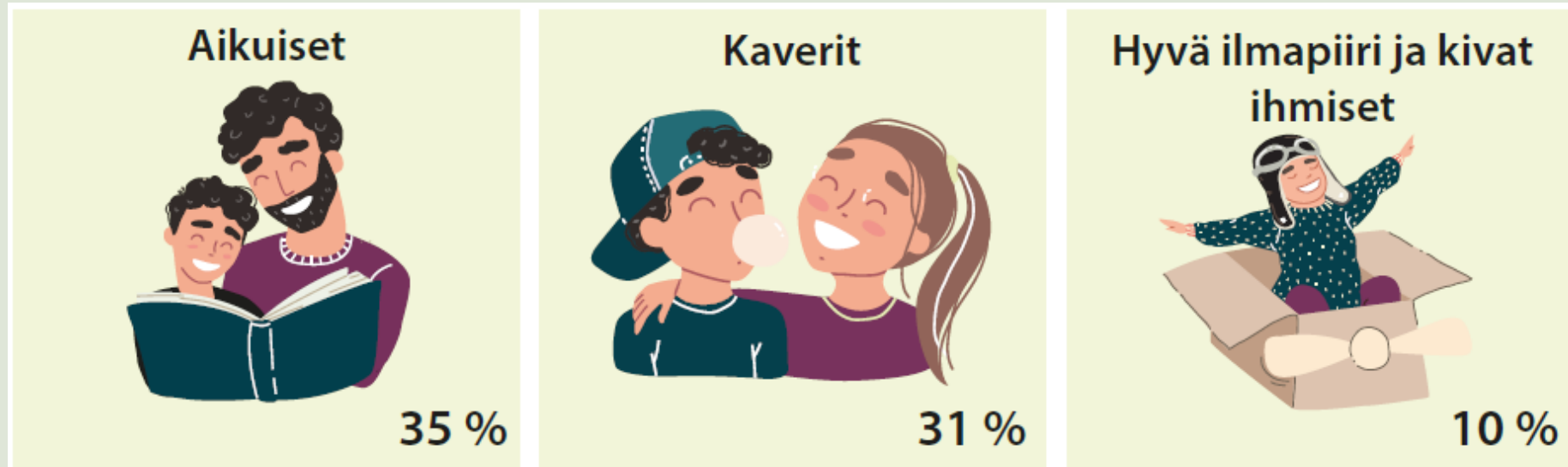

Onko eskarissa turvallinen olo?

Lähde: 25.11.2024
Lapsibarometri 2022

Mikä tekee eskarista turvallisen?

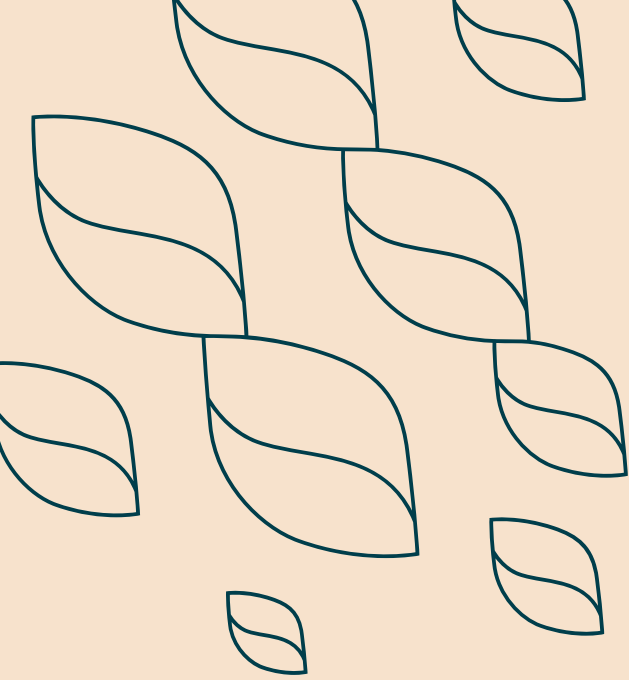

MIKÄ TEKEE ESKARISTA TURVALLISEN?

Leikkiminen	7 %	Eskarin toiminta	5 %	Fyysinen suoja, ei vaaroja	4 %
Eskari ei ole turvallinen	2 %	Jokin muu	2 %	En osaa sanoa	24 %

”Koska siellä on yleensä kolme opettajaa ja kaikki on yleensä jossain lasten kanssa”

”Siel on niin kivoja kavereita, jotka tuntuu tosi turvallisilta.”

Mitä eskarissa on opittu?

- Kirjaimia, kirjoittamista, lukemista
- Numeroita, laskemista
- Askartelua
- Penkillä odottamista
- Hyppimistä, uimista, sukeltamista

Mikä on auttanut oppimisessa?

- Aikuisten kuunteleminen
- Aikuisten ohjeet

”Oon oppinu lukemaan ja kirjoittamaan”

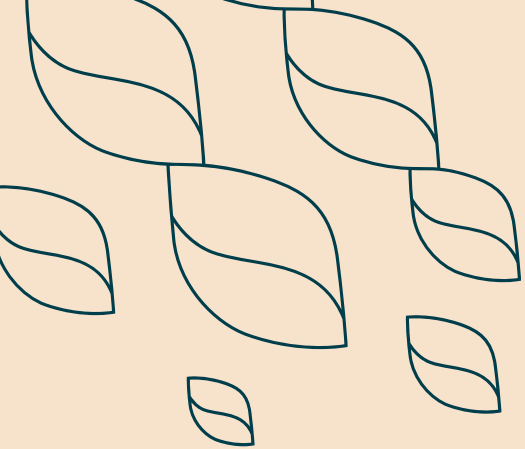
”Mää opin uimakoulussa uimaan”

Maailman paras eskari

- Siellä syödään karkkia ja se on karkista tehty
- Hoplopin kaltainen paikka
- Siellä leikitään, uidaan ja jumpataan
- Siellä opitaan lukemaan, kirjoittamaan ja laskemaan
- Siellä tehdään taikatemppuja
- Siellä ei ole aikuisia ja saa tehdä mitä huvittaa

Oppimista leikin kautta

Terhi: no opittasko siellä (maailman parhaassa eskarissa) jotaki?

Lapsi 1: lentämään

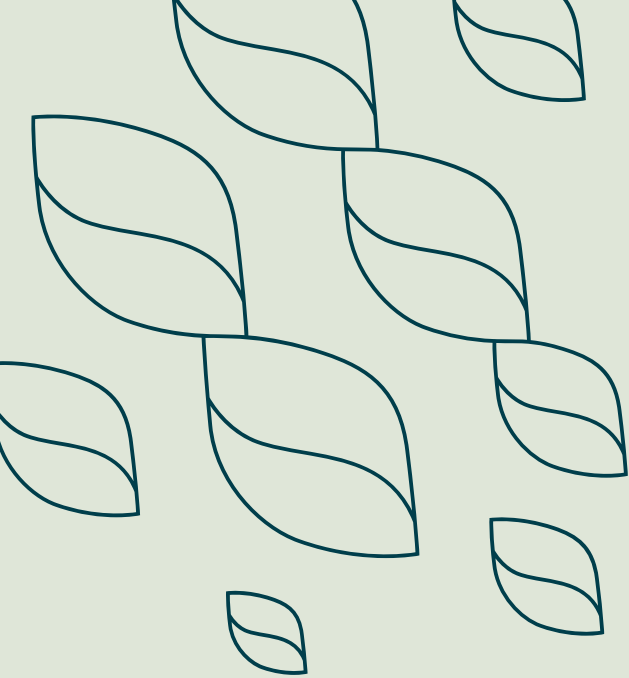
Lapsi 2: muuttumaan supersankariksi

LAPSIASIAVALTUUTETTU
BARNOMBUDSMANNEN

Lähde: Eskareiden tapaaminen
Äänekoskella 2023

25.11.2024

Oppimista edistävät ja estävät tekijät koulussa

- + Yksilöllinen huomioiminen
- + Keskittymistä helpottavat asiat, kuten musiikki, stressilelut
- + Apu ja tuki tarvittaessa
- + Mukava, toimiva ja rauhallinen kouluympäristö
- + Ruoka
- + Välitunnit
- + Kaverit
- + Kannustaminen
- Työrauhaongelmat
- Kiusaaminen ja se, ettei siihen puututa tehokkaasti
- Väsymys ja stressi
- Ilkivalta
- Se, etteivät kaikki tule toimeen keskenään

”Mukavaa koulunkäynti on silloin, jos on kavereita, mutta se ei valitettavasti oo se totuus kaikesta.”

Lähde: Nuorten neuvonantajien tapaamiset 2023-2024

Osallistumista ja hyvinvointia koulussa edistävät

- Mukavat, auttavaiset ja ymmärtäväiset opettajat ja aikuiset
- Hyvä ryhmäytyminen
- Avun ja tuen helppo saatavuus
- Tehokas puuttuminen kiusaamiseen
- Oppilaiden/opiskelijoiden mahdollisuus osallistua toiminnan kehittämiseen (esim. palautteen kysyminen)
- Hyvä ruoka, rento ilmapiiri ja aktiivisen toiminnan mahdollistava ympäristö (esim. kioski, liikuntapaikat ja –välineet)

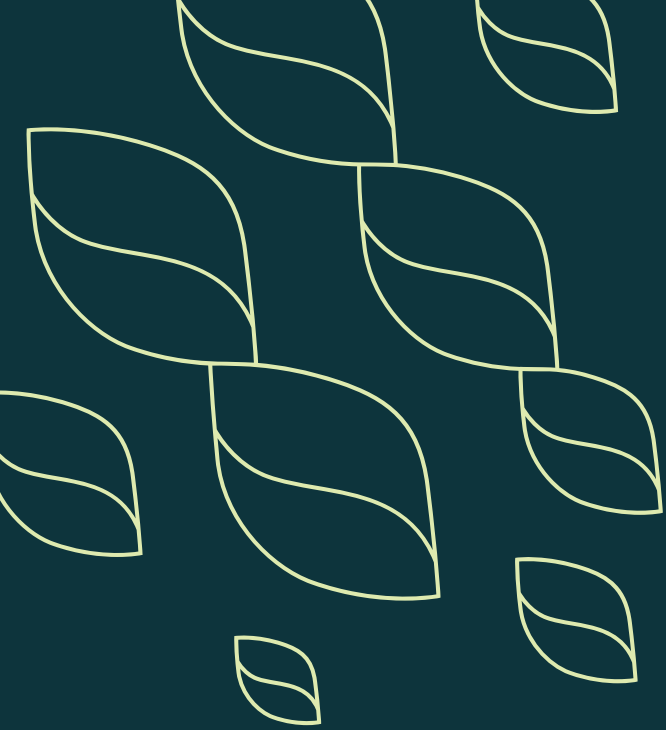

Päätelmiä 1/2

- Lapsille eskarissa on tärkeintä ja mieluisinta leikki
- Koulumaiset jutut näyttäytyvät monille lapsille tylsinä ja oppiminenkin hahmotetaan usein leikin kautta
- Varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen kohdistuu entistä enemmän paineita tasoittaa lasten sosiaalisista taustoista johtuvia eroja, kun koulu ei siihen täysin kykene (esim. Erola, Hiilamo & Laaninen 2020)
- Eihän unohdeta leikin merkitystä ja tehdä eskareista liian koulumaisia!
- **Voisiko kouluun tuoda lisää leikillisyyttä?**

Päätelmiä 2/2

- Koulu on lapsille paljon muutakin kuin oppimisen ympäristö. Monille se on ennen kaikkea jotain muuta.
- Koulu on myös sosiaalinen ja fyysinen ympäristö, jossa vertaissuhteet näyttäytyvät hyvinä ja pahoina.
- Rutiinit rytmittävät arkea ja voivat joillekin lapsille olla myös rasite.
- **Koulussa on paljon hyvää, mutta uudistetaan sitä lapsia kuunnellen!**

KIITOS!

Lähteitä

Erola, J., Hiilamo, H. & Laaninen, M. (2020). Lasten päivähoitovalintojen yhteys PISA-menestykseen. Ristiriitaisia tuloksia ja tulkintoja. Yhteiskuntapolitiikka 85(5-6), 554-560.

Kanste, O., Halme, N., Perälä, M-L. (2017). Viidesluokkalaisten oppilaiden näkemyksiä hyvinvoinnista, kouluyhteisöstä ja palveluista. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-302-824-1>.

Kouluterveyskysely: <https://thl.fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/kouluterveyskysely>

Lakka, L. (2024). Takarivin tekstikäytänteet. Helsingin yliopisto. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-51-9671-2>.

Lapsibarometri 2020. "Unta, ruokaa, leikkejä, rakkautta ja karamelliä, juomaa" – Hyvä elämä 6-vuotiaiden kokemana. Lapsiasiavaltuutetun toimiston julkaisuja 2020:5. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-875-2>.

Lapsibarometri 2022. "Jos joku on mun lähellä, silloin mä en pelkää" – lasten näkemyksiä turvallisuudesta. Lapsiasiavaltuutetun toimiston julkaisuja 2022:9. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-400-334-6>.

Nuorten neuvonantajien tapaamiset. <https://lapsiasia.fi/lasten-kuulemiset>.

Paju, P. (2011). Koulua on käytävä: Etnografinen tutkimus koululuokasta sosiaalisena tilana. Nuorisotutkimusseura. <https://doi.org/10.57049/nts.304>.

Pekkarinen, E. & Myllyniemi, S. (toim.) (2017). Opin polut ja pientareet. Nuorisobarometri 2017. Valtion nuorisoneuvosto, Nuorisotutkimusseura, Nuorisotutkimusverkosto, opetus- ja kulttuuriministeriö. <https://tietoanuorista.fi/julkaisut/nuorisobarometri-2017/>.

PISA-tutkimus: <https://ktl.jyu.fi/fi/pisa>

Tolonen, T. (2001). Nuorten kulttuurit koulussa – Ääni, tila ja sukupuolten arkiset järjestykset. Helsingin yliopisto. <http://hdl.handle.net/10138/12382>.

WHO-Koululaistutkimus: <https://www.jyu.fi/fi/tutkimusryhmat/who-koululaistutkimus-hbsc-finland>